

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

штраф не в повній, або взагалі не сплачують.

Показовою є примусова група економічних методів стимулювання екологізації господарської діяльності у країнах західної Європи. Вона спрямована на впровадження екологічно чистих технологій. У країнах ЄС діє понад 200 чітких механізмів реалізації екологічного законодавства, застосовується майже 150 видів екологічних податків, структура і тарифні ставки яких затверджено національними парламентами. У Німеччині, наприклад, розроблена та реалізується стратегія екологічно орієнтованого менеджменту і екологічного підприємництва, що є важливим напрямом екологізації економіки. Обов'язковим для всіх підприємств є проходження екологічного аудиту на основі прийнятих національних стандартів, які його регулюють. Якщо викиди шкідливих речовин перевищують зазначені норми, то до таких підприємств держава застосовує штрафні санкції, підвищує ставку кредиту, відміняє пільгове оподаткування. Побічним наслідком такого регулювання стало поширення «екологічного колонізму» – винесення за межі країни екологічно шкідливих, багатовідхідних та ресурсомістких галузей виробництва [2].

Для стимулювання росту інвестиційних вкладень в екологічно орієнтоване виробництво, необхідно, щоб економічна ефективність таких проєктів була вищою, ніж екодеструктивних. Тому для екологічно орієнтованих виробників необхідно впровадити пільгове оподаткування, субсидування цін екологічних товарів, дотації, гранти, пільгове кредитування, бюджетне фінансування. Такі заходи передбачені у статті 48 Закону України «Про охорону навколишнього середовища», однак сам механізм їх реалізації на практиці залишається неефективним. Це пов'язано, насамперед, з дефіцитом коштів на природоохоронні заходи, які розподіляються за залишковим принципом [3].

1. Мельник О. І. Наукові підходи до удосконалення мотивації екологічно спрямованої діяльності / О. І. Мельник, О. М. Маценко, Ж. С. Пронікова // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 3. – С. 58–65.

2. Данилишин Б. М. Наукові нариси з економіки природокористування : монографія / Б. М. Данилишин. – К. : РВПС України НАН України. – 280 с.

3. Лук'янихіна О. А. Екологічний менеджмент в системі територіального управління: дис. канд. екон. наук: 08.08.01 / Лук'янихіна Олена Анатоліївна. – Суми : СумДУ, 2002. – 223 с.

УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-РИЗИКАМИ ВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕКОПОСЛУГ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

к.е.н. Горобченко Д.В., аспірант **Горобченко Т.В.**
Сумський державний університет (Україна)

Втрата екосистемами своїх функцій призводить до значних негативних наслідків в національних економіках, погіршує умови діяльності підприємств, впливає на споживачів, очікування акціонерів, добробут

працівників, а також на інвестиційну діяльність і систему страхування. Затрати й вигоди, пов'язані з деградацією та збереженням екосистемних послуг, наразі не входять до сфери державної політики, не враховуються підприємствами при формуванні ринкових цін на продукцію, що призводить до виникнення значних бізнес-ризиків та втрати певних економічних можливостей суб'єктами господарювання на шляху просування до сталого розвитку. Отже, розробка пропозицій щодо зменшення бізнес-ризиків, які виникають в результаті використання і впливу фірм (підприємств) на екосистемні послуги, набуває значної актуальності.

Для вирішення зазначеної проблеми на підставі проведених досліджень авторами праць [1-2] було сформовано п'ять основних видів бізнес-ризиків для діяльності компаній: оперативний; нормативно-правовий; ринковий; репутаційний та фінансовий.

Інститутом світових ресурсів за підтримки Інституту меридіан і Всесвітньої бізнес-ради зі сталого розвитку (WBCSD) був проведений корпоративний аналіз екосистемних послуг, який допомагає менеджерам розробляти стратегії для управління бізнес-ризиками й усвідомлювати можливості, що виникають через залежність і вплив компаній на екосистеми. Корпоративний аналіз екосистемних послуг застосовують здебільшого в таких галузях, як сільське господарство, роздрібна торгівля, послуги водопостачання, гірничодобувній промисловості, туризмі, охороні здоров'я, та інших галузях, де постачальники або клієнти безпосередню взаємодіють з екосистемами. Методологія аналізу складається з п'яти етапів (рис. 1).

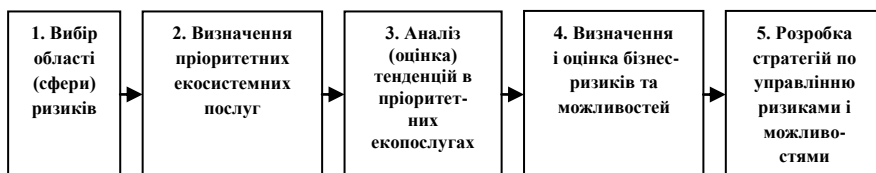

Рис. 1 – Етапи корпоративного аналізу екослужб [3]

За наявними оцінками, починаючи з 2012 року, вже 300 компаній використали цей корпоративний аналіз з метою оцінити бізнес-ризиків і можливості, пов'язані зі зміною екосистемних послуг. Корпоративний аналіз надає можливість компаніям, фірмам самостійно проводити аналіз екослужб, а також дозволяє доповнити і розширити інструменти оцінки екологічних зобов'язань (наприклад, систему платежів), які вже використовуються суб'єктами господарювання [3].

Запропоновані заходи щодо зменшення бізнес-ризиків:

- підвищення ефективного використання екослужб за рахунок розробки та застосування нових «зелених» технологій на підприємствах (наприклад, використання їх в аграрному секторі призводить до збільшення виробництва продовольства на одиницю площі), а також таких, що

зменшують вплив на екосистеми і задовольняють попит на екопослуги;

- підвищення рівня розуміння з боку керівників підприємств, працівників сутнісно-змістовної основи екопослуг, що дає змогу адекватно оцінити цінність екосистем для соціума;

- створення механізму заохочення відповідальної поведінки працівників підприємств (компаній) щодо виконання своїх трудових обов'язків (наприклад, своєчасне попередження керівників підприємств про можливі загрози, ризики, які свою чергу можуть негативно позначитися на навколишньому середовищі);

- співробітництво природоохоронних організацій і керівників підприємств, компаній з метою своєчасного реагування впливу підприємства на цілісність біорізноманіття.

Концепція екосистемних послуг передбачає, що ігнорування економікою значущості природних об'єктів є серйозним фактором, який призводить до руйнування екосистем і втрати біорізноманіття, що, в свою чергу, обумовлює економічні і соціальні втрати. Тому людству необхідно переглянути свій підхід до ведення бізнесу («бізнес як звичайно»), визначити і оцінити вплив на біорізноманіття, навчитися управляти та передбачати бізнес-ризики і не прогавити нові можливості, засновані на нових технологіях і моделях ведення справи.

1. Оценка экосистем на пороге тысячелетия, 2005. Экосистемы и благосостояние человека: возможности и испытания для бизнеса и производства. Институт мировых ресурсов, Вашингтон, округ Колумбии.

2. Based on work by ERM and FFI, originally adapted from WRI et al. (2008) WRI, WBCSD and Meridian Institute (2008). The Corporate Ecosystem Services Review. Guidelines for Identifying Business Risks and Opportunities Arising from Ecosystem Change.

ПРОТИРІЧЧЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

доцент **Дутченко О.М.**

Українська академія банківської справи (Україна)

доцент **Мішеніна Н.В.**

Сумський державний університет (Україна)

доцент **Ярова І.Є.**

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Сучасна глобалізація економіки характеризується посиленням ролі і значимості транснаціональних корпорацій (ТНК). Система глобальних корпоративних відносин характеризується наявністю суперечливих стратегій та напрямів інноваційного розвитку. В основі цих відносин лежить жорстка конкурентна боротьба. ТНК мають величезний виробничий та інноваційний